

Dôvodová správa

SR čelila možnému infragmentu zo strany Európskej komisie (ďalej EK) za nedodržanie stanovených limitov v kvalite ovzdušia. Ako reakcia prišiel návrh na spracovanie Stratégie kvality ovzdušia v SR zo strany MŽP SR, do jej prípravy bola „vtiahnutá“ aj samospráva na rôznej úrovni (rozdelenie zodpovednosti) samozrejme bez zmeny kompetencií zo strany štátnej správy (MŽP SR). Stratégia je vo fáze spracovania, čo má deklarovať snahu SR plniť svoje záväzky v danej oblasti voči EÚ. Z menovaného dokumentu by sa mali odvíjať „Programy na zlepšenie kvality ovzdušia“ osobitne pre každý kraj v SR. Spracovateľom má byť zo zákona príslušný Okresný úrad s krajskou pôsobnosťou (OÚ Košice).

Na financovanie aktivít pri naplnení cieľov stratégie (urýchlenie plnenia záväzkov voči EÚ) bol MŽP SR ako hlavným partnerom a riadiacim orgánom navrhnutý integrovaný projekt (IP pre celé územie SR), cieľom ktorého je posilnenie efektívneho riadenia kvality ovzdušia a pomoc pri implementácii krajských Programov na zlepšenie kvality ovzdušia. Vážnou podmienkou je samozrejme zmena legislatívy, ktorá dáva rozhodujúce kompetencie do rúk orgánov štátnej správy (veľké a stredné zdroje znečisťovania ovzdušia). Regionálna samospráva nemá v zmysle platnej legislatívy žiadne právomoci, napr. rozhodnúť o opatreniach pri smogovej situácii, obmedzenie dopravy, obmedzenie výroby veľkých znečisťovateľov ovzdušia a iné. Štátna správa všetky tieto možnosti zasiahnuť má, ale nevyužíva ich. Projekt uvažuje s vytvorením miesta tzv. manažéra kvality ovzdušia (ďalej MKO) pri partnerských samosprávach (môžu byť mestá, obce, VÚC). Pri súčasných zákonných možnostiach vstupovať do rozhodovacieho procesu v oblasti kvality ovzdušia bude mať MKO len úlohu zhromažďovania informácií, upozornenia na nedostatky a problémy ako pomocník orgánov štátnej správy v oblasti ochrany ovzdušia. Na druhej strane „štát“ konečne zistil, že existujúci systém riadenia v tejto oblasti je neúčinný a bezzubý, nepomáha a nijako aktívne neplní Programy zlepšenia kvality ovzdušia. Z tohto dôvodu sa snaží zapojiť do procesu aj samosprávu a zachrániť sa pred hroziacimi sankciami EK. Z vyššie uvedených dôvodov v súčasnosti MŽP SR pripravuje novelu zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, v ktorom chce upraviť kompetencie a zodpovednosti obcí aj VÚC v riešení problémov kvality ovzdušia. Tak ako ukazuje prax aj v iných členských štátoch EÚ bez aktívneho prístupu regionálnej a miestnej samosprávy nie je možné účinne zlepšiť kvalitu ovzdušia. Novela zákona by mala vstúpiť do platnosti v druhej polovici roku.

IP LIFE je zameraný práve na pokrytie rozšírenia kompetencií samosprávnych orgánov v oblasti ochrany ovzdušia.

Predpokladaná pracovná náplň manažéra kvality ovzdušia:

V prvom období po začatí projektu bude hlavnou náplňou analýza problému na lokálnej a regionálnej úrovni, identifikácia kľúčových osôb a inštitúcií, identifikácia možných opatrení, podpora a pomoc pri hľadaní finančných zdrojov pre realizáciu opatrení, osvetová činnosť a pod. Projekt by mal začať v roku 2020, jeho trvanie sa predpokladá na osem rokov, udržateľnosť ďalších 5 rokov

Úlohy:

- dôkladné zmapovanie hlavných príčin zhoršenej kvality ovzdušia v rámci kraja, vrátane zdrojov prispievajúcich k znečisteniu ovzdušia
- identifikácia aktérov zodpovedných za riešenie konkrétneho problému znečistenia ovzdušia
- vytvorenie prehľadu existujúcich dokumentov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni (stratégií, politík, programov, akčných plánov, generelov, investičných zámerov...), ktoré majú vplyv na kvalitu ovzdušia

- spolupráca na príprave programov, resp. integrovaných programov na zlepšenie kvality ovzdušia a akčných plánov v danej zóne a navrhovanie opatrení na riešenie problémov v kvalite ovzdušia a pri aktualizácii programu na zlepšenie kvality ovzdušia.
- informovanie o možných zdrojoch financovania navrhovaných opatrení (napr. v rámci kotlíkovej dotácie, z EU fondov, Environmentálneho fondu, bilaterálnej pomoci ...) a príp. poradenstvo pri žiadaní o finančnú podporu
- spolupráca s kompetentnými orgánmi a odbornou verejnosťou (samosprávou, SIŽP, SHMÚ, SAŽP, centrá energetického poradenstva...)
- spolupráca na úrovni VÚC/mesta pri vypracovaní dokumentov (týkajúcich sa dopravy, priemyslu, energetiky, územného rozvoja) z pohľadu zabezpečenie požiadaviek na zlepšenie kvality ovzdušia, resp. udržiavanie dobrej kvality ovzdušia
- spolupráca s verejnosťou: - osvetová činnosť (letáky, workshopy, školenia, informácie v regionálnych/ lokálnych médiách, organizovanie informačných kampaní)
- poradenstvo v oblasti zlepšovania kvality ovzdušia
- sledovanie, pravidelné vyhodnocovanie a reportovanie plnenia opatrení (v polročných intervaloch) vrátane kontroly ich realizácie,
- vzdelávanie sa a spoločné aktivity (semináre, workshopy s Koordinačnou jednotkou pre kvalitu ovzdušia v oblasti prístupu a hľadania opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia, ZPC za príkladmi dobrej praxe riešení problémov kvality ovzdušia)

Rozpočet projektu:

- VÚC boli oslovené, aby sa zapojili ako „*associated beneficiaries*“ (tzn. pridružení prijímatelia)
  - zapojených 6 VÚC (bez NSK, BSK) = 6 ekomanážerov na VÚC
  - rátame s rozpočtom 54 000/VÚC/rok = (mzdové + režijné náklady)
  - **spolufinancovanie vo výške 10% predstavuje sumu 5 400 eur/VÚC/rok.**

Zapojenie miest:

- vybrané mestá boli oslovené listom z úrovne MŽP SR, participovali by v programe nepriamo ako „*stakeholders*“ (tzn. zúčastnené osoby „bez finančnej spoluúčasti“).
- návrh projektu počíta s tým, že bude vytvorených osem pracovných pozícií manažérov kvality ovzdušia (pre mestá) v rámci Slovenskej agentúry životného prostredia
- daní manažéri pre mestá budú pracovať na pobočkách SAŽP v Bratislave, Banskej Bystrici, Košiciach a Žiline. Každý z nich bude mať na starosti 1 – 2 vybrané mestá v okolí, resp. oblasti riadenia kvality ovzdušia

Ekomanážeri: 6 (VÚC) + 8 (v rámci SAŽP – pre mestá)

Trvanie projektu: **1/1/2020 – 31/12/2027 (8 rokov)**

Finančná spoluúčasť KSK na projekte LIFE je v sume 43 200 eur za obdobie trvania projektu (8 rokov), čo tvorí ročne nároky na finančné prostriedky z rozpočtu KSK vo výške 5 400 eur.

Košice, 28.3.2019

Spracoval: Ing. Oliver Kovács